

Klanění před křížem – domácí pobožnost

(Modlitby jsou od svatého Františka, můžete si vybrat jen některou z nich.)

Naše víra je ukryta v tajemství kříže.

Uděláme znamení kříže, kterým vyjadřujeme, že jsme duchovně spojeni a přijímáme kříž našeho života. Modlíme se za obnovu našich srdcí a za světové misie.

Bože, náš Otče, otevři naši mysl a naše srdce pro Tvé slovo. Pane Ježíši, dnes nás každého osobně voláš: „Pojď a následuj mě!“ Svěřujeme Ti všechny misionáře, ať je Duch svatý i nadále posiluje. Ať jsou všichni pokřtěni živými svědky Tvého milosrdenství. Amen.

Ve jménu Otce, i Syna, i Ducha svatého. Amen.

Klaníme se Ti Pane Ježíši Kriste, a děkujeme Ti, neboť svým křížem jsi vykoupil svět.

Chvalozpěv

Ty jsi svatý Pán, jen Ty jsi
Bůh, jenž dělá zázraky.
Ty jsi silný.
Ty jsi veliký.
Ty jsi nejvyšší.
Ty jsi všemocný král, Otče
svatý, Králi nebe i země.
Ty jsi Trojjediný Pán a Bůh,
všechno dobro.
Ty jsi dobro, všechno
dobro, nejvyšší dobro,
Pán a Bůh, živý a pravý.
Ty jsi láska a milování.
Ty jsi moudrost.
Ty jsi pokora.
Ty jsi trpělivost a krása.
Ty jsi jistota.
Ty jsi pokoj.
Ty jsi radost a veselí.
Ty jsi spravedlnost
a mírnost.
Ty jsi všechno bohatství,
které potřebujeme.
Ty jsi laskavost.
Ty jsi ochránce.
Ty jsi strážce a obhájce.
Ty jsi síla.
Ty jsi osvěžení.
Ty jsi naše naděje.
Ty jsi naše víra.
Ty jsi naše láska.
Ty jsi naše velká sladkost.
Ty jsi náš věčný život,
veliký a podivuhodný Pán,
všemohoucí Bůh,
milosrdný Spasitel. Amen

Modlitba před křížem

Nejvyšší, slavný Bože, osvět temnoty mého srdce a dej mi pravou víru, pevnou naději a dokonalou lásku, rozum a poznání, abych splnil Tvůj svatý příkaz, který jsi mi v pravdě dal. Amen.

Modlitba za pokoj

Pane, učiň mne nástrojem svého pokoje: kde je nenávisť, ať přináším lásku, kde je urážka, ať přináším odpuštění, kde je nesvornost, ať přináším jednotu, kde je omyl, ať přináším pravdu, kde je pochybnost, ať přináším víru, kde je zoufalství, ať přináším naději, kde je temnota, ať přináším světlo, kde je smutek, ať přináším radost.

Pane, učiň, ať nechci být tolik utěšován, jako spíše utěšovat, být chápán, jako spíše chápat, být milován, jako spíše milovat.

Neboť je toto: kdo se dává, ten přijímá, kdo na sebe zapomíná, ten je nalézán, kdo odpouští, tomu je odpuštěno, kdo umírá, ten povstává k věčnému životu.

Chvalozpěv stvoření

Nejvyšší, všemocný, dobrý Pane, Tobě buď chvála, sláva, čest a všechno dobrořečení, vše patří Tobě jedinému, Nejvyšší, a žádný člověk není hoden vyslovit Tvé jméno.

Ať Tě chválí, můj Pane, všechno, co jsi stvořil, zvláště pak bratr slunce, neboť on je den a dává nám světlo, je krásný a září velkým leskem, vždyť je, Nejvyšší, Tvým obrazem.

Ať Tě chválí, můj Pane, sestra luna a hvězdy, stvořils je na nebi jasné, vzácné a pěkné. Ať Tě chválí, můj Pane, bratr vítr a vzduch i oblaka, jasná obloha i každé počasí, kterým živíš své tvory. Ať Tě chválí, můj Pane, sestra voda, která je velmi užitečná, pokorná, vzácná a čistá.

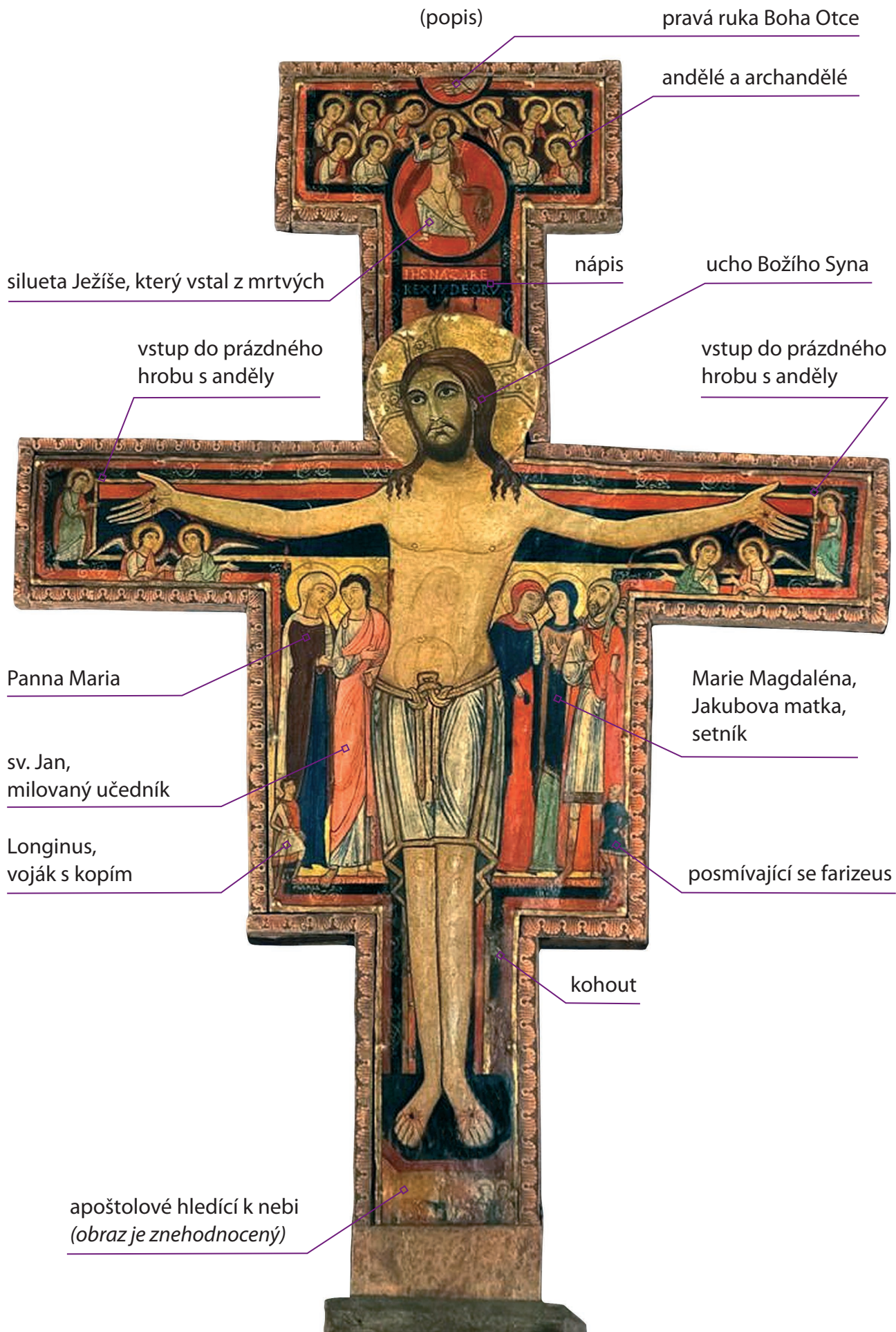
Ať Tě chválí, můj Pane, bratr oheň, kterým osvětluješ noc a on je pěkný, příjemný, mocný a silný. Ať Tě chválí, můj Pane, naše sestra matka země, která nás živí a slouží nám, a rodí rozličné plody s pestrými květy a trávou.

Ať Tě chválí, můj Pane, ti, kdo odpouštějí pro Tvou lásku a snášejí nemoci a soužení. Blažení ti, kdo je nesou v pokoji, neboť Ty, Nejvyšší, dáš jim korunu.

Požehnání

Pán ať ti žehná a ať je tvou stráží. Ať nad tebou rozjasní svou tvář a smiluje se nad tebou. Ať k tobě obrátí svou tvář a dá ti svůj mír. Ať ti Pán žehná. Amen.

Kříž sv. Damiána

Ikona oslaveného Krista ze San Damiana

Kříž byl téměř jistě namalován ve 12. století v Umbrii. Na kříži je patrný syrský vliv. Zobrazení Krista se široce rozevřenou náručí, jako by nás chtěl obejmout, je znakem vítězství. Spasení je pro všechny, kteří po milosrdenství a spáse touží. Ukřížování připomínají jen rány na dlaních, nohách a boku. Kristovo tělo je nejjasnějším a nejteplejším prvkem na kříži, pulsuje životem, září světlem, které osvětluje všechny a všechno (srov. Lk 1,78 a Jn 8,12).

Vidíme to na postavě Ježíše, který je tu zobrazen se široce otevřenýma očima a vzpřímený. Otevřené oči jsou přirozenou známkou života. Na ikoně jsou také výrazem hlubokého vnitřního života a duchovního zdraví, o čemž hovoří i Ježíšova slova: „*Světlem těla je oko. Je-li tedy tvé oko čisté, celé tvé tělo bude mít světlo. Je-li však tvé oko špatné, celé tvé tělo bude ve tmě.*“ (Mt 6, 22–23a) Možná právě proto jsou na ikoně nejdůležitější široce otevřené oči, které přitahují pozornost a uvádějí nás do intimního světla vnitřního prožívání. Ježíšův zrak je pozváním a povzbuzením k vnitřnímu rozhovoru s ním. Tento Ježíš jako kdyby říkal: „*Neboj se. Já jsem první i poslední, ten živý; byl jsem mrtev – a hle, živ jsem na věky věků.*“ (Zjv 1, 17b–18a)

Důležitý je také úsměv. Ježíš na kříži se významně usmívá. Úsměv vždy povzbuzoval a přitahoval. Zároveň jednoduše vyjadřuje přejícnost. Dalším důležitým znakem je ucho Božího Syna. Pro ikonu je motiv odkrytého ucha něčím velmi podstatným – to ono označuje duchovní dispozici otevřít se tomu, co slyší. Tento znak potvrzuje také víru, že ikona umí i naslouchat. Odkryté ucho na ikoně je tedy výrazným povzbuzením, abychom vyslovovali a k Bohu směřovali modlitby, ale zároveň je i vyjádřením víry, že Bůh všechno slyší. Když náš zrak zaměříme na Ježíšovy rány, vidíme, že krev na kříži neteče, ale tryská. Místa probití dlaní, nohou a boku nejsou v první řadě bolestivými ranami, ale otevřenými zřídly, k nimž přicházíme, abychom čerpali a měli život. V těchto ranách je ukryto naše uzdravení: „*Jenže on byl proklán pro naši nevěrnost, zmučen pro naši nepravost. Trestání snášel pro náš pokoj, jeho jizvami jsme uzdraveni.*“ (Iz 53,5)

Krev z Ježíšových rukou stéká na ty, kdo stojí pod křížem. Protože jen ti, co si vyprali roucha a vybělili je v krvi Beránka, mohou stát před Božím trůnem a sloužit mu ve dne v noci v jeho chrámě (srov. Zj 7,14). Andělé v horní části kříže přijímají Ježíše na nebeskou hostinu, uvádějí ho do nebeské slávy, aby mu sloužili. Kristus je zachycen v pohybu. Andělé oslavují návrat toho, který vyšel od Otce (srov. Jn 16,28). Jsou oblečeni podobně jako Ježíš do šatů zlaté a červené barvy. Tímto způsobem zdůrazňují svou jednotu s obětí, kterou vykonal Boží Syn. Východní kultura nikdy neakceptovala vyobrazení Boha Otce jako lidské osoby, s výjimkou symbolických a to i přísně ohraničených znaků. Jedním z nejpopulárnějších byl motiv ruky vynořující se zpoza mraků – *Manus Dei*. I na kříži je Bůh Otec zobrazený v podobě žehnající Boží ruky, která je umístěna na štítu ikony. To nám má připomenout, že Bůh je zde, že vidí oběť svého Syna, žehná jí a přijímá ji.

Andělé, kteří se nacházejí u Ježíšových dlaní, si zjevně povídají a živě gestikulují. Jsou autentickými svědky utrpení a slávy Krista. Podle svědectví evangelií jsou prvními svědky zmrtvýchvstání a plní neobyčejně důležitou roli při hlásání radostné zvěsti. Kříž sv. Damiána je ozdobený po celém obvodu ornamentem mušlí. Ve starověku byly mušle pro svůj původ, krásu i trvanlivost symbolem krásy nebeské věčnosti. Tímto motivem chtěl ikonopisec zdůraznit předurčení ikony, která svou přirozeností měla objevovat krásu nebeského tajemství. Ve spodní části se v originále nacházelo 12 apoštolů (jeden hledí mimo kříž – Jidáš, ostatní hledí směrem k nebi). Tento obraz je ale vlivem století znehodnocený.

Symbolika barev

Na celé ikoně převládá **červená** barva a vydává svědectví o Boží lásce, protože Boží syn prolil vlastní krev z lásky k člověku. Milost, která z kříže dýchá, proniká a naplňuje všechny a všechno. Červená barva je taktéž znakem Ducha svatého, a tak se na této ikoně stává znakem jeho přítomnosti. Kromě toho také vydává svědectví o tom, že ti, kteří stojí pod křížem, mají podíl na Beránkově krvi.

Další výraznou barvou je **černá** – je vyjádřením nepřítomnosti světla, a tak zpřítomňuje hřích, smrt, žal, království mrtvých, věčnou temnotu a zlo. Kristus na kříži však svým tělem zakrývá černotu smrti, prosvětluje tmu.

Třetí výraznou barvou je **zlatá** – je znakem královské hodnosti a slávy. Tato barva vyplňuje svatozář okolo Kristovy hlavy. Nacházíme ji také na oděvu Krista a kolem celého kříže. Zlatá barva je symbolem slunce a přenáší nás do jiného času a prostoru, je vyjádřením božského nadpozemského světa.

Kdo jsou velké postavy na ikoně?

Maria je na čestném místě: „*Královna ve zlatě z Ofíru ti stojí po pravici.*“ (Ž 45,10) Její tmavočervené šaty představují intenzivní lásku. Fialová tunika je symbolem archy smlouvy, která byla zevnitř vyložena purpurem. Tak i Maria měla v sobě místo pro Boha. Je jakoby druhou archou.

Jan – milovaný učedník, má výjimečné místo mezi Kristem a Marií. Při pohledu na ně slyšíme slova: „*Hle, tvá matka!*“ (Jn 19,27) Má růžový oděv, který zde znamená lásku k věčné Moudrosti. Bílá tunika zase vítězství nad tělem, dokonalou čistotu.

Maria Magdaléna – na ní se naplňují slova: „*Tak budou poslední první a první poslední.*“ (Mt 20,16) Ve světě byla prostitutkou, nyní nejbližší Kristovi. Má rudý oděv jako ta, která víc milovala. Je tou, které se mnohé odpustilo: „*Její mnohé hříchy jsou jí odpuštěny, protože projevila velikou lásku. Komu se málo odpouští, málo miluje.*“ (Lk 7,47)

Marie, Jakubova matka – na rozdíl od jiných příbuzných doprovázela věrně Ježíše až na Kalvárii.

Setník, který vyznal: „*Ten člověk byl opravdu Syn Boží.*“ (Mk 15,39) Je ztotožňovaný s královským úředníkem, jehož syna Ježíš uzdravil a on ho nese na levém rameni i s celou svou zachráněnou rodinou. Jsou symbolem všech, kteří v budoucnosti uvěří v Syna Božího tak jako on.

U nohou velkých postav, které jsme vám popsali, se nacházejí na každé straně dvě malé postavy. Na pravé straně je to Říman, jemuž tradice dala jméno Longinus. Tak je podepsán i na kříži. **Longinus** je zobrazen s kopím, jímž Kristovi probodl bok.

Na protější straně, usuzujeme podle vzhledu roucha a rysů tváře, je postava Žida nebo **posmívajícího se farizeje**. Reprezentují dvě moci, které se spojily proti Ježíšovi a na nichž spočívá zodpovědnost za jeho smrt. Oba upírají zrak na Ježíše a tak vyplňují proroctví, které citoval Jan z knihy proroka Zachariáše: „*Uvidí, koho probodli.*“ (Jn 19,37)

Vlevo u Ježíšových nohou je **kohout**, který ohlašuje Ježíše jako pravé světlo. Poukazuje však také na Petra a jeho „odhodlání“: „*Amen, pravím ti, že ještě této noci, dřív než kohout zakohrá, třikrát mě zapřeš.*“ (Mt 26,34)

Přeloženo z materiálu Papežských misijních děl na Slovensku.

